

"גאולת ישראל תהיה מתוך הרחבה"

עיון בתורתו של הרבי מלובלין זי"ע
(ליום ההילולא ט' מנחם-אב)

ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור

כך מוצאים אנו בשמו זי"ע בספר "אמת לעיני" להר"ק רבי יעקב יצחק מבלבול זי"ע בנו של הר"ק רבי חיים מאיר יחיאלי ממלובלין זי"ע ברמז הכתוב: ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור (שמות כה, לח) "אין יוכלו ליקח את ישראל, לקרב אותם לעבודת השי"ת, היינו על ידי שישיע ויחתה להם זהב טהור – כל טוב, וע"י זה יתקרב עמם להצדיק, והצדיק יקרב אותם אל השי"ת" (שם פרשת תרומה).

ונפלא מאוד הוא הסיפור שהביא הר"ק רבי אליהו מוידוטיש זי"ע בשם אביו הר"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע, בספרו "זכרון אליהו" (פרשת תצוה) "שפעם אחת בשבת קודש פרשת תצוה, לא אמר הר"ק מלובלין חידושי תורה בליל שבת, אך אמר בזה הלשון: יש לי מה לומר איזה דבר, אבל אין מניחים לי, וכן בסעודת שרית אמר גם כן בלשון הזה, ובסעודת שלישית אמר: עתה יש לי רשות לומר מה שהיה במחשבותי, ועשית מלכות אלהים בזה, כי יצא, אשר כל אחד משרא, יהיה לו משבצת, פירוש תיבות (כלשון אשכנז) משבצות הוא לשון תיבות (מלאות זהב). וכן גם במאי תלמודו הר"ק רבי מאיר הלוי מאפטא זי"ע בספרו "אור לשמים" (פרשת שמות לד, א) ד"ה ונתת ציור אחרת, שבעת מלאכי" מוהרי"ם זצלה"ה מלובלין שפירש הפסוק: ובעת ציורם ימלאו (משלי כד, ד) כל הון יקר ונעים) פירוש, בשביל הדעת, דהיינו שיהיה התחברות בעולם, אחרים ימלאו – צריך שיהיה לישראל עושר וכושר" (ענייניו) פרשת ק"י, ב ד"ה אחר טא אחרותי את: כי אנו צריכים לקיום התורה שיהיה לנו הרחבה גדולה וכו', וכמו כן מציע שהשי"ת ב"ה נתן לנו מקודם מן לאכול, ואח"כ נתן לנו התורה הקדושה וכו', שהשי"ת ב"ה ישיענו על שפע כדי שיהיה התחברות דחיבתנו בין ישראל, ויתאחדו עמם לעבודתו י"ש כאשר פירש אדמו"ר וכו' וע"י פרשת ואתחנן ד"ה אתה הראית לדעת צה, ב שהביא ג"כ פירוש זה).

לאור הדברים הללו הרי הקביעות האמורה שהגאולה תהיה מתוך הרחבה, קשורה בדרכי המיוחדת של רבינו הק"י זי"ע להמשיך השפעות טובות, כי מאחר שה"י אלה תלויה בתשובה כמאמרם ז"ל (סנהדרין צו, ב) ובזוה"ק ח"א ק"י, ב, ח"ב י"ג, א (ועוד) לפיכך נדרשת עבודת הצדיקים לעורר שפע רב לישראל, כבדי שישבו בתשובה כתוצאה מהמשכת ברכה וטובה, באופן שבו יתקרב את הגאולה שתבוא ע"י שפע רב וכל טוב.

והוא מה שכתב ה"אור לשמים" (תחילת פרשת ויקהל נה, א) "שמעתי מאדמו"ר מוהרי"ם זצלה"ה פירוש על פסוק: ובהקהל את הקהל (ל"ל) ותקעו ולא תרעו (במדבר י, ז), כי צריך האדם להתפלל שיהיה הגאולה מתוך הרחבה, והוא פירוש הפסוק: ובהקהל את הקהל, דהיינו מי שמתפלל על הגאולה (קבוץ נדחי ישראל), תתקע – יתפלל שיהיה הגאולה במדת חסד, כי תקיעה, שברים, תרועה מרמזים על אברהם, יצחק ויעקב (ע"י זוה"ק ח"א ק"י, ב) וע"י שם צט, ג, ותקיעה רומז על אברהם שורש החסדים, ולא תרעו שהוא בחינת יעקב, הגם שהוא רחמים, מכל מקום מעורב עם הדין, אבל הגאולה צריך להיות בחסדים מוגלים, בלי שום תערובת דין כללי.

הבטחה להינצל מחבלי משיח

הרבי הק"י מלובלין זי"ע מבסס יסודו על כתובים מפורשים, כי שי בידיו הבטחה שהישועה המקוונת תבוא עוד לפני עת (המשך בעמ' 26)

לתשובה, הם נוקטים באמצעי של הטבת מצבם הנשמי, באופן שהתשובה תתעורר בקרבם ממילא, כתוצאה של "אהבת ה'", והיינו שממשיכים שפע וברכה עליהם, וכך יוכלו להתעלות ברוחניות כאמור.

בסגנון דומה וברור זו מפרש הרבי מלובלין ל"י זי"ע את הכתוב: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך (שמות לד, כו), בספרו "זכרון זאת" (פרשת כי תשא עמי ע"י"א) ד"ה ועד ראשית בכורי אדמתך: "ידעתה הקב"ה התקין מונוטיו של אדם ואחר כך בראו (ע"י תוס' ברכות ס, ב ד"ה אשר יצר את האדם בחכמה, מתנחומא, וע"י סנהדרין לו, א; בראשית רבה ח, ו; זוהר חדש, א) וכמו שאמרו רז"ל, רחיים בצואר ויעקוב בבורה (קדושים כט, א), כן האדם שרצה שיגדל ויתרבה כבוד שמים, ממילא מתאווה שישבו העולם בתשובה למניו ית', נתן עצה להיות מעל בעזרת א"ל ב"ה

"אין ישראל נגאלין לא מתוך הצער, ולא מתוך השיעבוד, ולא מתוך הטלטול, ולא מתוך הטיורף, ולא מתוך הדוחק, ולא מתוך שאין להם מזונות, אלא מתוך עשרה בני אדם, שהן יושבין זה אצל זה, והיה כל אחד מהם קורא ושונה עם חבירו, וקולם נשמע שנאמר: ובהר ציון תהיה מליטה והיה קודש"

ובתפלה ורחמים, להמשיך שפע גדול ופרנסה בריח, להיות העם מנויים לעבודת שמים".

כאשר ישיעו הצדיק בתפילתו ובתורתו השפעות טובות, יגורם התעוררות בקרב הציבור להתקרב אליו מתוך הכרת הטוב "וזה ידוע לכל העוסקים בזה, דוק ותשכח, וממילא ידיו אוזן אוזן בדרך ישיבה, ולא לראות דוקא להמשיך תשובה לבד, ואחר כך כשישקנו מעשיהם להיות להם שפע וכו', וכ"ל עששה הבורא ב"ה (בבראשית האדם שהכין לו תחילה מונוטיו ופרנסתו, ורק אחר כך בראו) וכן אמרו רז"ל (מכילתא בשלח יז, תנחומא בשלח כ) לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, וזהו: אם אין קמח אין תורה (אבות פ"א), וכו'.

כלל של דברים, כי הצדיק שהוא עושה בתורה, יכול להמשיך קמח", אך כיצד עושה זאת הצדיק – ממשיך הוא לבאר "והנה ידוע שאורי ית' וקדושתו מתלבש באותיות התורה, והנה מה שהיה הוא שיהיה, יכולים להמשיך מהנהגת בריאת העולם והאדם, להיות כן עתה נמי פרנסה בריח קודם, וזה יש לומר: ראשית בכורי אדמתך תביא, פירוש, מהראשית תמשיך להיות בכורי אדמתך, שתמשיך אתה עניני גשמיית וצרכי האדמה (כלומר, על סמך בריאת האדם – ראשית – שתחילה הכין הבורא ב"ה צרכיו, ניתן לו צדיק להשפיע גם כיום את כל הצרכים הנשמיים, באמצע עות התורה הקדושה שבה מתלבש אורו ית' וקדושתו, והמטרה היא) – בשביל: בית ה' אלקיך, כי רק באופן זה יתקרב האדם אליו ית', ויתעורר לשוב בתשובה כאמור.

הורי עד תאות נבעות עולם וגו' (בראשית כ, ח) "דיוש צדיקים שתשוקתם להחזיר בתשובה, ואינם חוששים על צער ישראל, ויש שיש בהם דעת קונם שרצונו ית' להשיב (ש"ץ חיים" לבניו חיים ויטאל זי"ע בפתיחה) זה יותר במעלה, על ידי זה ממשך טוב, וחזרים ממילא בתשובה, כמו במרדכי מאהבת הנס" (ע"י רש"י שבת פח, א ד"ה בימי אחשוורוש: "מאהבת הנס" להנשה להם". היינו שהדור קבלה מרצון, כתוצאה מאהבת הנס).

כלומר, קיימים שני סוגי צדיקים, האחד זה השואף לעורר את ישראל לתשובה, ואין דעתו נתונה להקל מעליהם את סאת היסור רים העוברת עליהם, ואילו האחר הוא "יותר במעלה", משום שיש בו מדת קונו, וכשם שהקב"ה ברא עולמו להטיב לבשרו ית', כך גם צדיק זה הדבק במדותיו של בוראו, בחר להמשיך עליהם השפעות

טובות, ובכך יתקרבו אליו ית' לחזור בתשובה, מתוך הכרת הטוב על חסדי השי"ת עמם.

בתואם לכך מתפרש הכתוב: ברכות אב"ק, היינו אותו צדיק "שיש לו רחמנות עליו סאב" וברו על ברכות הור"י, כי הורים הוא מלשון הוראה, שכונתם להורות "יתשובה לבד" מבלי לעורר רחמים והמשכת השפע, ועל אף שגורמים להתעוררות תשובה, ועל שם כך הם נקראים: הורים, מלשון הריון, כי זה החזור בתשובה הוא "כקטן שנולד" ונמצא שהמעיור הוא שחרה אותו וילדו, אך ברכות האב המרמז על ישראל, עדיפות על הורה זה שדואג רק לתשובה.

והנה הצדיק הממשיך שפע לישראל, גורם להם בעצם התעלות ברוחניות: עד תאות "לשון הוסרה התאות" (ע"י רש"י במדבר כא, ל: עד דיבון) "תרגום של סר – עד, כלומר סר ניר מדיבון" שהתאוו סרה מהם ומתבטלת, בגלל המשכת השפע עליהם "כי בא שפעו יתברך ברוך קדושה, נבעות עולם, על ידי זה יש לישראל עיקר העולם, התגברות ונבחות (לשון נבעות) הוא כבוד שמים, תהיין לראש יוסף – הצדיק שמתאווה שיוסף ה' תמדי לישראל טובות" (ענייני ההמשך).

בראש וראשונה – שפע גדול ופרנסה בריח

לפניו הוראה על עדיפות דרך אותם הצדיקים שברצונם לעורר את ישראל

צמיחת קרן דוד, משום שהגלות היא בגדר שלילות "שמשלתו ישראל להיות ממור ומפרד בין העמים", ואם יחסר להם מה שצריכים, לא יוכלו למלאות שלילותם, ולפיכך נדרשת להם הרחבה "וזהו הגורם להתקרבות האנולה, ובואת יטאלי".

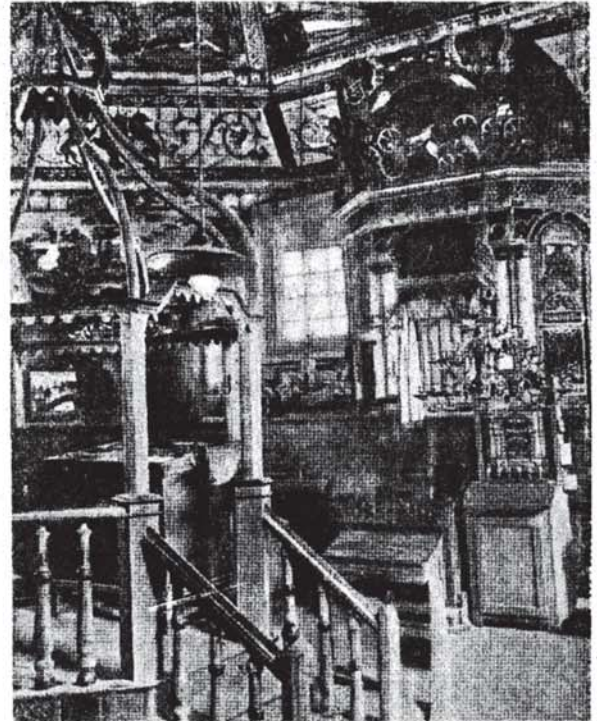
הצדיקים שיש בהם מדעת קונם – מעדיפים תשובה כתוצאה משפע

דברי קדשו האמורים שזורים כחוט השני במשנתו הגדולה בשלושת ספריו: "זאת זכרון", "זכרון זאת", "ידברי אמת", ואם כי ברובם סתומים וחלומיים הם, כפי שהגורם בעל "חידושי הר"ם" זי"ע מגור "ירמית צופים", אליהו זוטא לב, ג: "האות שמבין בו ישראל שזה דינו זהב – מאחר – שאינם מובנים לפי הפסטי", הרי יש ונפתח לנו בהם צהר המאיר עינינו בחסדי השי"ת, לדעת כי אמנם עמקו מחש' בותו ודרכו בקודש נסתרה מאתנו, אך כל מענינו להשפיע שפע טובה לישראל.

וכך מוצאים אנו ב"דברי אמת" (פרשת ויחי ד"ה ברכות אב"ק גברו על ברכות הור"י, וע"י "זאת זכרון" ד"ה מאיל אב"ק עמי קלה) ברמז הכתוב: ברכות אב"ק גברו על ברכות

רבו של כל ישראל החוזה הק"י מלובלין זי"ע קובע בדבר קדשו, כי גאולתם של ישראל תהיה מתוך רחמי הוראה. ולא זו בלבד, אלא שעוד לפני כן יוכלו כל שיהיה להם תקווה, כפי שכתב בזה"ק "זאת זכרון" (פניטקוב תרפ"ג פרשת דברים ד"ה ה' אלקיכם הורה אתכם, מכי"ק בעל "חידושי הר"ם" מגור זי"ע, ראה: "אבני זכרון" – לקט מאמרים ושילוחי קדוש ממנו, עמי רסא) על הכתוב: ותקם בעד לילה (משלי לא, טו): אפילו בעת המאומות שולטים, יש לכנסת ישראל תקווה, ותתן טרף לביתה (שם) טרף מהאומות ונותנה (השכינה הקדושה) לביתה – להמקריבים אליה, וחוק לנערותיה – שמונעים מן המצות, אף על פי כן נותנה להם חוק קצוב" (ע"י ביצה טז, א: חק לישא דמונו).

וכן הביא בשמו תלמידו הר"ק רבי מאיר מאפטא זי"ע בספרו "אור לשמים" (פרשת בחקותי נא, ב ד"ה ואם המקדש) "ותקם בעד לילה – שבתגלות יושעו ישראל ויקומו בהרחבה והוראה, ועל זה אנו מתפללים, זה בכלל גאולה (ע"י שם מה שפירש לפי זה את הכתוב: ואם המקדש יטאל את ביתו, על גאולה זו של ישראל. יסוד זה מובא גם בספרו של תלמידו הר"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה זי"ע "זכרון שמואל" (פרשת ק"י עמי ל): "כמו ששמעתי מאדמו"ר מלובלין: ותקם בעד לילה, היינו עזר בהגלות יהיה להם תקווה", וכן הוא בספר "סדר הומנים" להר"ק רבי ישכר דוב בעריש זי"ע מו"ל ברא"י (נחמות ציון וירושלים עמי נה) בפסוק האמור בשמו "שבעד לילה היינו הגלות שדומה ללילה, תקום השכינה ותתן טרף לביתה, וחוק מזון לנערותיה" ופירש בזה ענין הקדמת ברכת: ולירושלים עיר, לברכת: את צמח דוד עבדך, כי "מתחילה מומללן אנו על עיקר הדבר מה שאנו מצפים ומקוים לישועת ה' היינו בניו ירוש' לים, וכסא דוד עבדך מהרה לזכות תכין, ואחר כך אנו מתפללים: את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, היינו שיהיה ה' את אצורו הטוב, לתת לנו השפעות טובות, שיהיה לנו כל הצטרות בריח, הצטרות הגוף והצ' טרחת הנשמה" (ענייני שמסביר כי סימק צרכי ישראל בגוף ונפש, נכלל בבקשה על

בית-כנסת המהרש"ל מלובלין

קודש (עובדיה א, יז ועי' פירוש ישועות יעקב שם: נכד התורה הקדושה - קודש. אי נמי דרש ציון מלשון מצויינים בהלכה). כללם של דברים כפי שהורה לנו רבן של ישראל מלובלין זי"ע, שישאל יזכר להרחבה עוד לפני הגאולה, וכמו שכתב תלמידו הי"אור לשמים" (פרשת וישלח כג, א): "שעם על ידי שפע ועושר יוכלו גם כן להאיר נשמותיהם, וכן שמעתי מכאמורי" מוהרי"ם מלובלין, כי באותו מעט שיושע שפע להגוף, באותו מעט נשפע גם כן להנשמה שפע רוחני".

השי"ת יזכרו. למנוחת הנפש והרחבת הדעת, ובין המצרים יזרח אור לשרים בגאולה שלמה בגוף ובנפש בעבות החוזה הקי' שמסר נפשו לקרב ישועתו במהרה ידיו אכזר.

איכה/ המשך מעמ' 10

הוא אלקינו אתה הוא חלקנו בשביל כך אני מיוחדת אלקותו ומקבלת על מלכותו עלי שתי פעמים ביום ואומרת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד."

לא יעזוב שכנינו גולה

האלשיך הק' בדרך משלו מביא את הכתוב "חלקי ה' אמרה נפשי על כן אוהיל לוי". על פי דבריו יש לתמוה בכתוב זה איך אומר כאן "חלקי ה' אמרה נפשי", והרי ישראל הם חלקו של הקב"ה ולא להיפך כטמיר כאן?

אלא שכן אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, כיון שכל מקום שגלו ישראל שכינה עמם: "הנינו רנאה שהוא יתברך מתנהג עמי כאילו הוא חלקי ולא אני חלקי, כי הלא בכל מקום ששליתי שכינה הלכה וגמשה אחרי, כאילו אני הייתי הכל והוא אוהיל לו, ולכך הוא ששכינה עמי, על כן החלק, ואחר שכן הוא ששכינה עמי, כי בכמה מקומות מצוי שישועות לו ימיו, הוא שיועו של ישראל, כי לא יעזוב שכינתו גולה חלילה והוא אומר אוהיל לו, ולא אומר אוהיל כמאמרו למעלה, רק אוהיל לו שישועות לעצמו".

ועל אותה שעה נאמר: "קומי לך - פירוש, גם קודם הגאולה תהיה תקומה לכנסת ישראל מהגלות - קומי לך רעיתי יפתי, ולכי לך - שתלכי מהגלות כיוול בטרם תחיל ילדה".

והנה מקורו טהור בחז"ל ותנא דבי אליהו זוטא פרק י"ד תדע לך שכן הוא, שהרי אין ישראל נטלנו לא מתוך הצער, ולא מתוך השיעור, ולא מתוך הדוחק, ולא מתוך שאין להם מזונות, אלא מתוך עשרה בני אדם שחן יושבין זה אצל זה, ויהיה כל אחד מהם קורא ושונה עם חבירו, וקולם נשמע שטמיר: ובחר ציון תהיה פליטה והיה

ירמיה: "חלקי ה' אמרה נפשי על כן אוהיל לוי". כלומר מתוך הגלות חצוני והיסורים נטח אני לראות נתיחותי לחלקו של הקב"ה ואני מנחני ללכת אחר שרירות לבי הרע, ולכן אוהיל להקב"ה ואסוף ליחודו עד יראה יחוד קב"ה ושכינתו לעין כל.

בשביל כך אני מיוחדת אלקותו

"ואי דכתיב חלקי ה' אמרה נפשי על כן אוהיל לו, בשעה שחלק הקב"ה את עולמו לאומות ולשם שטמיר יבנה עליו גוים וגו', כל אומה ואומה בחרה את אלהיה, יש שבחרה לבני ישראל ויש למיכאל ויש לשמש ולירח, אבל ישראל לא בחר אלא להקב"ה, שטמיר: כי יעקב בחר לו י"ה, אמר הקב"ה: אתם בחרתם אותי אני גם כן אבחר בכם שטמיר: כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וביום מתן תורה קרע הקב"ה את השמים... אמר להם רואים אתם שאין אחר עמי, מקבלים אתם על מלכותי עליכם ואם נתקשר לכם אלוה כשם שבחרו כל האומות לן המלאכים המשמשים לפני בחרו לכם מכם, אמרו לו: ואתם מרובות קדש, אתה

אתי שמיר דגם שלא לומר פרקים (מרקי אבות) ליכא משום אבילות בפרהסיא דהא אינו מראה בוח אבילות דיומא אלא אבר לות דלילה שטמיר, ואתי שפיר נכון".

בין קטן שהגדיל ב' באב

הפוסקים חוקרים בתוקפה של התענית הנחית בשנה זו ליום א', האם מעיקרה לקבוע ל' באב או אינה אלא תשלומים ליום ט' באב, והנפקא מינה לחקירה זו הוא בכמה דברים. לדוגמה: אם יום התענית מעקרו הוא ל' באב, קטן שהגדיל ביום זה מתענה. אולם אם אינה אלא תשלומין לשלפניה לט' באב לאאורה חקטן שנעשה גדול רק ביום התשלומין אינו חייב בתע' לומי התענית, שהרי בטי' באב עדיין היה פטור מהתענות. בשו"ת "אבני נור", שחסתק בדיון קטן שהגדיל, תלה את פסיקו בשאלה אם נוהגים דברים שבצנאט בשבת ב' באב שלשית הרשב"א (הרוב) לעיל) מותרים דברים שבצנאט לפי שעה רוח מושגית ואוקמהו בעשירי, וזהו לקטן שלא יתענה בעשירי. אולם להחלוקים וסוברים שנחלים איסור דברים שבצנאט בשבת, שחוקר הוא תשלומים לתענית, והקטן שהגדיל בעשירי פטור מהתענית. בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' ש"ח) הוכיח שבטי' באב שנדחה התענית הוא מדיו תשלומים, מהא דבעל ברית (בת"ב דרחה) אינו משלים תעניתו לפי שהוא יום טוב שיש, ובמראה תעניתו (גם) "יתניא איך אלקוהי רב" דדוק אני מניי סטאב ב' במימין פלס אחת חל תשעה באב להיות בשבת ודחינהו לאחר השבת והתענית בו ולא השלמתו מניי שיו"ט של חל"ה, ואילו בתשעה באב עצמו גם בעל ברית משלים התענית. ברם לגבי קטן שהגדיל ב' באב כתב שיתענה, שהרי גם קודם שנעשה בר מצוה היה חייב להתענות משום חינוך וא"כ לא נדחה לגמרי מחיובו ושייך אופיא בתשלומין.

בספר "מעמדי יצחק" (הא"ח ח"א סי' לא) כתב לחיוב להתענות לפי המראה בתע' נית (כט) שלמשה היה ראוי לקבוע את התענית בכל שנה ב' באב שאז נשרף רובו של היכל, אלא משום דאחלתא עדיפא בקעוהו בטי' ובשנה זו שא"י לקבוע בטי' עיקר הקביעות הוא ביום שנשרף רובו של היכל כפי שמלכותיה ראויה היה לקבוע ואינו מדיו תשלומין.

בספר "מעמדי יצחק" (הא"ח ח"א סי' לא) כתב לחיוב להתענות לפי המראה בתע' נית (כט) שלמשה היה ראוי לקבוע את התענית בכל שנה ב' באב שאז נשרף רובו של היכל, אלא משום דאחלתא עדיפא בקעוהו בטי' ובשנה זו שא"י לקבוע בטי' עיקר הקביעות הוא ביום שנשרף רובו של היכל כפי שמלכותיה ראויה היה לקבוע ואינו מדיו תשלומין.

שבוע שלפני התענית

גם דין השבוע שלפני התענית תלוי לכאורה בחקירה זו. שבידלמי תענית (פ"ב הי"ז) מצוי: "אמר רבי אבהו תשעה באב שחל להיות בשבת שתי השבועות מות" רותי". כלומר, השבוע שמסתיים בשבת ב' באב והשבוע של התענית מותרים בתפילות ופיוס, ובמנהגי מהר"ל הלי ת"ב כתב: "ואשר שאלת היכא דנדחה ט' באב משבט לאחרי, אותו שבוע שלפני מותר לספר או לכסס או לא. כן נראה כיון שנדחה לאח"כ בשבת אין עליה דין ט' באב, אלא כאילו איקלע בקביעות בא' בשבת דמי, וכן הימים שלפני מותר לספר ולכסס". הרי לנו שאין דין שבוע שחל בו תשעה באב משום שהיו כקבוע לאח"כ בשבת. וברוקח כתב (סי' ש"ז) ויהי רצון מותר לכסס על-פי הירושלמי הגלילי אולם חוסף "אין לכסס פן יבא לתתיר שבת שחל להיות ט' באב בתוכה. ובמחבר אורח תקיפה" סי"ח הביא שתי דעות תע' כיבוס ותפוסות בשנה זו: "מותר בשתי השבועות בין שקודם התענית בין שלאחרי ויש מי שאומר שנהנו לאסור כל שבוע שלפני חוץ מיום ה' ויום ו'. וברמ"א שם: "ונחנו לחר מיר מתחילת ר"ח לעין כיבוס אלא תפוסות נוהגים לחמיר מ"י בתמוז".

ויהי רצון שנוכח לביאט משיח דצוק ולבנון בית המקדש במהרה בימינו ויקוימו בדברי הנביא זכריה "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמנוחה טובים והאמת והשלום אהבו" (זכריה ח יט).

בהם, כדיו דברים שבצנאט, נחלקו הפוסקים. שלוש דעות עקרויות נאמרו בו: א. אסור כל השבת; ב. אסור מנחות ויום השבת שהוא ספון לתענית; ג. אינו אסור כלל.

ענין נרחב לדיון הוא פסק הרמ"א בסוף סי' תקנ"ג: "ונחנו שלא ללמוד בערב ת"ב מנחות ואילו יום א' דברים המותרים בת"ב, ולכן אם חל בשבת אין אומרים סריק אבות". ה"ט"ז שם תמה עליו: "הרבה יש לי לתמוה בזה דאם אין איסור באכילת בשר ויין ואדורבה, חוב עליו לאכול בשר בשבת כדבר השבת וכי ולמה נחמיר עליו שלא ללמוד משום אבילות וכי והמנהג שלנו שכתב הרמ"א ע"י מהרש"ם צריך עיון ונראה להלומד בשבת אחרי חצות לא הפסיד שכרו כנל"ד". ובמ"מ שם סי' ט' כתב על דבר ה"ט"ז ונראה דיש לסמוך ע"י אחרי דאמרו שחל בחול (כלומר, ערב ת"ב) שבת בחול כמה אחרונים מלקי"ן. וענין עוד בביאור הלכה במה שהאריך בזה בשם המאמר מרדכי.

בביאור שו"ת ה"ט"ז "ונראה להלומד בשבת אחרי חצות לא הפסיד שכרו" ולא כתב סתם שהוא מותר, מובא בשם אביו של בעל "השווא משיב" הגאון ר' לייבוס נאט עטאן הסבר נאה ע"י הטמיר אצל פוסטס לאחר מנחה זמרי: "האני נותן לו את ברית שלום" (במדרש י"ג) ונדרש: "ואם יפסיד הקב"ה בדיון הוא שישלם שכרו". ובמפרשים עמדו על פירוש "בדיון הוא" לא כי נאמר סתם שגמיעו לו שכר. ויתרני שבאדם שמצוה נעשה, לא מגיע לו שכר מצוה כי אין התקדמות ואשלם, אבל בפסוק שהיה מי מצוה ועשה דהרי הוא לשאלו הלכה בו אין מורין לו, כן, שבת, אפוא, לא. והיה לשבת ת"ב שפטור מלימוד ולומד אף שאינו מצוה, שכרו בידו ולא הפסיד. וזה שכתב ה"ט"ז "לא הפסיד שכרו".

בחידושי "נכור שור" למסכת תענית (ל) יישב את קושית ה"ט"ז וכתב, שהאיסור ללמוד בשבת אחרי חצות אינו מטעם אביר לות על חורבן אלא לכבוד ביתו של משה רבינו שעתה מותרים ביותו בחסרותו שהיה אם היה נכס לארץ לא היינו באים ליד חורבן.

בשו"ת "כתב סופר" (הא"ח סי' ק"ב) תמה מטעם אחר על דברי הרמ"א שאין אומרים בשבת ז' פרקי אבות, וכתב: "יהא דברים שפרהסיא אינו נוהג ואסור בשבת, אלא לשלום דברים המותרים בת"ב אין פרהסיא בדבר, אבל למנוע לומר פרקים שאומרים בציבור אין לך פרהסיא ויתר ממנועה זו דמראים אבילות בשבת" וכו'. וישיב שם ע"י טעמו המפורסם של החת"ס, דהא שאין נוהגים ללמוד ערב ת"ב אחר חצות, משום שמחשבתו של הלומד על מה שלמד ביום עדיין עמו בלילה וממחרת ומצאט שהוא נכס ללכת לישון שבת, וגם בשבת אחרי חצות שטמיר אינו אלא משום אבילות דלילה שלאחרי, "והשתא

פנו לכם צפונה/ המשך מעמ' 9

המיוחדים הנזכר, כי ב' המיוחדים יהיו מאמצעות זה עשיר וזה עני... ונתן טעם לזה. **א' תחסר כל בה -** פירוש בשלמה מוזלת הארץ זו משתדל - זה אינו משתדל - ומעני, אבל י"ו שהעשר בארץ הוא תלוי, והמעשר - מעשר ונתחלקה לכולם בשוה, א"כ עשירים, גם אין לחוש להתמוטטות עת היותם בארץ כי ממנה עושר ונכסים. **א' ארץ כל בה -**

מליצה נאה נאמרה על כך, בכתוב (תהי' לים קמט, ט); "לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו". "לעשות בהם" - ים משפט כתוב - הדר הוא לכל חסידיו - יין - כלומר לעשות בגוים משפט כתוב, הדר לכל חסידיו - אלו ישראל, הכונה היא למאמר חז"ל "יהא ענינותא לישראל" שלעית לבוא יעשה משפט כתוב זו "בהם" - בגוים, ואילו כתיב בני ישראל אור במשבותם כאשר איש תחת גמל ואיש תחת תאנוג והשפע והברכה מצויה בביתם.

גמינדר סוכנות לביטוח

טל: 02-373488

רח' יפו 214, ירושלים (בנין אפרטוטל)

פקס: 02-382920

לסוכנות ביטוח דרושים מקדמי מכירות

באזורים: ירושלים, ב"ב, אשדוד

לפנות ל: **ת.ד. 6357**

ירושלים

עבור מ.ב.

בציחף קורות חיים

סודיות מובטחת

כולל "תפארת בחורים" ש"ע"י ישיבה דחסידי בעלזא

פעיה"ק ירושלים ת"ו

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה מעומקא דליבא למע"כ הבחור החשוב והיקר חבר הכולל, עדין הנפש ואציל המדות, ה"ה

שמואל טלר הבה"ח כמר

לרגל שמחת אירוסיו בשעטומ"צ במז"ט עב"ג תחי"

יהי רצון שתזכה לשבת באהלה של תורה ותבנה את ביתך על אדני התורה והחסידות כשאיתך הטהורה ואך אושר ועושר ירדפוך כל הימים וכט"ס

המאחלים

ראשי הכולל

תלמידי הכולל